

BESLUT ENLIGT 58 G § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SOM GÄLLER INOM KOMMUNERNA I VASA SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO har 11.3.2020 klassificerat coronavirusepidemin som en pandemi. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Världshälsoorganisationen WHO har den 26 november 2021 lagt den nya virusvarianten omikron (B.1.1.529) till förteckningen över oroväckande varianter (VOC, variant of concern).

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har med ett beslut den 31 december 2021 som gäller inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt infört begränsningar enligt 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar gällande ordnande av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster (LSSAVI/20402/2021). Inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt förbjöds med beslutet alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus där antalet deltagare överstiger 10 (tio) personer. Beslutet är i kraft under perioden 3.1–31.1.2022.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har med ett beslut den 4 januari 2022 som gäller inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt fattat ett beslut baserat på 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/38/2022). Beslutet är i kraft under perioden 7.1–31.1.2022.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I VÄSTRA OCH INRE FINLAND

Postadress: PB 5, 13035 AVI | Besöksadress: Wolffskavägen 35, Vasa

tfn 0295 018 450

registratur.vastra@rfv.fi

www.rfv.fi

Kontoret i Jyväskylä

Hannikaisenkatu 47

Kontoret i Tammerfors

Yliopistonkatu 38

och den allmänna säkerheten. Av denna anledning har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 mom. 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Förordnande

Tillfällig stängning av utrymmen för kunder och deltagare

Regionförvaltningsverket förordnar med stöd av 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar att inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt ska följande, i 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar avsedda, utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse stängas för kunder och deltagare till den del utrymmena används för sådan verksamhet som avses i 58 g § 4 momentet:

i 1 punkten avsedda utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott

i 3 punkten avsedda dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp.

Ovan nämnda utrymmen kan dock användas för ledd hobbyverksamhet för personer födda 2003 eller senare och för tillhandahållande av lagstadgade tjänster.

I motiveringen till det här beslutet finns en definition av de i 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse, verksamheten som avses i 58 g § 4 momentet och de aktörer som detta beslut förpliktar.

Beslutet gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Förordnandet är i kraft 21.1.2022–3.2.2022.

Motivering

Centrala bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

I 58 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan regionförvaltningsverket inom sin region fatta beslut om att stänga verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar, om sådana begränsningar behövs inom flera kommuners område. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Enligt paragrafens 3 mom. får besluten som avses i 1 mom. meddelas för högst en månad. Åtgärderna ska genast avslutas när det inte längre finns någon smittrisk.

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (447/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till paragraferna 58 c– 58 h och 59 a – 59 e. De ovan nämnda temporära paragraferna är i kraft till och med 31.12.2021. Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (876/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar dessutom lagts till paragraferna 58 i – 58 k. De ovan nämnda temporära paragraferna är i kraft till och med 31.12.2021. Genom lagen om temporär ändring av lagen om

smittsamma sjukdomar läggs bland annat 58 a – 58 m och 59 a – 59 c § temporärt till lagen. Paragraferna ovan är i kraft 1.1.2022 – 30.6.2022.

Enligt 58 c § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar ska en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

I paragrafens 2 moment bestäms det att en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glest som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som förskrivs i paragraf 58 c.

Enligt paragrafens 4–5 moment gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 4 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska ordnas så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område

Enligt paragrafens 2 moment får ett beslut enligt 1 momentet fattas om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs det att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är

- 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,
- 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,
- 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt paragrafens 5–6 moment tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

I 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 d § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte kan anses vara tillräckliga på grund av en särskild spridningsrisk i anslutning till verksamheten och om det när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt för att förhindra en okontrollerad spridning av covid-19-epidemin, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som utövar i 4 mom. avsedd verksamhet och disponerar över utrymmen, enligt vilket utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska stängas för kunder och deltagare. Utöver det som föreskrivs i 44 § i förvaltningslagen ska det i beslutet anges vad som avses med verksamhet som utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19 och med utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt paragrafens 2 moment får ett beslut som avses i 1 momentet endast fattas om:

- 1) det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området, och
- 2) antalet smittfall inom sjukvårdsdistriktets område enligt en sakkunnigbedömning bedöms leda till att behovet av sjukhusvård och

intensivvård ökar i betydande grad, till att social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet eller omsorgen om klienter eller vården av patienter väsentligt äventyras eller till någon annan motsvarande överbelastning av social- och hälsovårdssystemet.

Enligt 4 momentet i den aktuella paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,
- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,
- 3) dansställen och utrymmen som används för körsång, amatörteater och annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,
- 4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,
- 5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

I paragrafens 5 moment föreskrivs det att när ett beslut som avses i 1 momentet fattas ska hänsyn tas till känd sakkunskap om huruvida kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra, antalet personer som samtidigt befinner sig på plats eller deras placering i utrymmet i övrigt eller spridning av sjukdomen via ytor utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, samt till om det i verksamheten eller i de utrymmen som används för den finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Enligt paragrafens 6 moment gäller ett beslut som avses i 1 momentet inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Enligt 7 momentet i paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst två veckor åt gången. Det ska noga följas upp att beslutet är aktuellt och beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt 8 momentet i samma paragraf får närmare bestämmelser om den verksamhet och de utrymmen som avses i 4 momentet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar ska, om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet, den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet.

Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska den plan som avses i paragrafen på begäran visas för kommunen eller regionförvaltningsverket. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska i utrymmet hållas framlagd för kunderna och dem som deltar i verksamheten.

I 4 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §,

58 c § 1 och 2 mom., 58 d och 58 g §, 58 h § 1 mom. och 58 i § samt iakttagandet av beslut som gäller dessa.

I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (245/2020) gällande 58 d § bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar, med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand. I propositionen konstateras ungefär på motsvarande sätt gällande 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar. I specialmotiveringen till den aktuella paragrafen konstateras dessutom att bestämmelsen är en sista utväg för att genom myndighetsåtgärder snabbt, med tillräcklig framförhållning och så kortvarigt som möjligt reagera på ett svårt regionalt smittläge, om spridningen av covid-19-epidemin i en region inte kan hindras med några andra medel.

I regeringspropositionen konstateras det att enligt lagförslaget kan stängningen av utrymmen beröra olika utrymmen för idrott och sport, simhallar, badinrättningars

bassängområden, allmänna bastur, utrymmen som används för hobbyverksamhet, nöjes- och temaparker, tivolin, inomhuslekparker och inomhuslekplatser samt allmänna utrymmen i köpcentra. Enligt statsrådets bedömning är verksamheten i sådana utrymmen av sådan art att kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra och placering eller sannolikheten för spridning av sjukdomen via ytor kan utgöra en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, eller att det i utrymmena annars finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Enligt propositionen är stängningen av utrymmen exakt och noga avgränsad till enbart sådana utrymmen som anges i 58 g § 4 momentet. Dessutom är en förutsättning för tillämpning av paragrafen att åtgärderna enligt 58 d § i lagförslaget för att undvika närkontakt eller andra redan vidtagna åtgärder inte kan anses tillräckliga till följd av den särskilda smittrisen i verksamheten.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott betonar i betänkandet (ShUB 1/2021 rd) med anledning av propositionen att utgångspunkten för lagförslaget är att de åtgärder som behövs i de olika verksamheterna i första hand ska vidtas med stöd av 58 c och 58 d §. Först om dessa och andra vidtagna åtgärder inte räcker till, kan bestämmelserna i 58 g § tillämpas. Även då ska åtgärderna vara nödvändiga för att förhindra en okontrollerad spridning av epidemin och de villkor som anges i 2 momentet i paragrafen ska uppfyllas.

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (31/2021) gällande 58 g § är tillämpningen av 58 g § inte avhängig av hur stort antal kunder eller deltagare lokalerna i fråga är avsedda för, utan stängningen gäller alla utrymmen som anges i 58 g § 4 mom. Verksamhet som utövas i de utrymmen som avses i 4 mom. i paragrafen ska vara sådan verksamhet där det finns en särskild risk att betydande smittkedjor uppkommer då förekomsten av fysisk närkontakt och antalet samtidigt närvarande personer eller risken för att sjukdomen sprids via ytor i lokalerna beaktas.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i sitt betänkande (ShUB 7/2021 rd) med anledning av propositionen om ändring av 58 d § och 58 g § att det i utfrågningen av sakkunniga kom fram att formuleringen i 58 g § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar är otydlig och inte säger ut om lagstiftaren har haft för avsikt att stänga bara lokaler för idrotts- eller sportverksamhet eller nöjes- eller rekreationsverksamhet eller om syftet med propositionen är att möjliggöra total stängning av lokalerna.

Enligt uppgifter till utskottet är avsikten att verksamheter som innebär en särskild smittrisk helt och hållet kan förbjudas genom att lokalerna stängs, förutsatt att villkoren är uppfyllda. Utskottet konstaterar att det i lokalerna undantagsvis kan ordnas annan verksamhet som inte inbegriper någon särskild smittrisk, exempelvis vaccinationer mot covid-19, även om lokalerna är stängda för normal verksamhet. Ett beslut om stängning får inte heller hindra någon att utöva sin rätt att få lagstadgade tjänster.

Utskottet påpekar att exempelvis ridning i manege och annan liknande verksamhet är individuell idrott och omfattas inte av tillämpningsområdet. Samtidigt betonar utskottet att också i dessa lokaler ska skyldigheterna enligt 58 c § iakttas och att beslut enligt 58 d § kan gälla dem.

Utskottet känner extra mycket oro för hur barns och ungas fritidsaktiviteter ska fortsätta. Utskottet betonar att man vid tillämpningen av 58 g § särskilt bör beakta barns och ungas möjligheter att utöva idrott och motion.

Utskottet anser att det i och för sig är möjligt att tillämpa 58 g § i brådskande situationer där ett beslut enligt 58 d § inte först har fattats. Utskottet betonar att lindrigare restriktioner i princip bör tillgripas i första hand och att man stegvis kan övergå till strängare restriktioner, om det är nödvändigt på grund av epidemiläget.

I specialmotiveringen till 58 g § i regeringens proposition (31/2021) konstateras det att bestämmelsen ska preciseras så att den hänvisning till 58 d § 3 mom. som för

närvarande ingår i 1 och 4 mom. ska slopas. Hänvisningen definierar vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse. Bestämmelsen gör det möjligt att temporärt stänga utrymmen för näringsverksamhet och annan verksamhet för kunder och andra som deltar i verksamheten. I de situationer där den föreslagna bestämmelsen kan tillämpas är enbart undvikande av fysisk närkontakt mellan personer genom att t.ex. begränsa antalet kunder eller deltagare inte en tillräcklig åtgärd för att hindra epidemin från att sprida sig.

I specialmotiveringen till 58 g § i regeringens proposition (226/2021) konstateras det att kriterierna för myndigheternas beslutsfattande enligt 2 momentet ändras så att incidenstalet stryks som tillämpningskriterium. Vad gäller smittkluster förutsätts dessutom att de är betydande och att de kan medföra risk för omfattande spridning av smitta inom området. Ändringen är motiverad eftersom incidenstalet inte längre kan användas för att beskriva en väsentlig förutsättning i fråga om epidemin när vaccinationsgraden stiger. Bestämmelsens innehåll motsvarar det gällande 58 d § 2 mom.

Med betydande smittkluster avses enligt propositionen sådana situationer där smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt, och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området. Med omfattande spridning avses att antalet nya fall ökar betydligt och sprids utanför klustren, vilket försvårar spårningen av fallen. Bedömningen av när det är fråga om ett betydande smittkluster görs av den som fattar beslutet, och som i sitt beslutsfattande stödjer sig på en sakkunnigbedömning. Smittklustrens betydelse påverkas av de förutsättningar beträffande spårbarhet och risken för betydande, omfattande spridning som nämns ovan och om vilka det föreskrivs i paragrafen. Sjukdomsklustrens betydelse enligt bestämmelsen har väsentligt samband till exempel med risken för att sjukdomsklustren eller deras snabba spridning ökar risken för en okontrollerad spridning av en smittsam sjukdom bland

befolkningen, en betydande ökning i behovet av välfärdstjänster eller fara för liv och hälsa. Också om bärkraften hos och tillräckliga resurser för hälso- och sjukvården äventyras är det väsentligt för bedömningen av sjukdomsklustrens betydelse och av restriktioner.

Riksomfattande styrning

Enligt **Institutet för hälsa och välfärd** smittar det nya coronaviruset (SARS-CoV2) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. Vid närkontakt kan covid-19 också smitta genom beröring, om en insjuknad exempelvis har hostat i handen och därefter rört en annan person. Virusets dessutom smitta vid beröring av ytor där det nyligen kommit luftvägssekret från en smittad person.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har 13.10, 11.11 och 1.12.2021 gett styrningsbrev om tillämpningen av den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin.

Statsrådets principbeslut om ibruktagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022 (STM/2021/278) utfärdades 22 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i styrningsbrevet Användningen av nödbromsmekanismen av 22 december 2021 att epidemin väsentligen har förvärrats under flera veckor. I synnerhet bland unga och vuxna som inte är vaccinerade är incidensen av coronavirusfall på en aldrig tidigare skådad nivå. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera ett epidemiologiskt eller medicinskt läge. Mekanismen

ska tas i bruk om epidemiläget utgör ett betydande hot mot befolkningens hälsa och välfärd samt servicesystemets kapacitet och bärkraft och om det finns en risk för att sjukhus- och intensivvården överbelastas eller att vaccinationsprogrammets effekt blir mycket sämre än vad man bedömt, och epidemiläget avsevärt försämras på nytt som en följd av detta.

Enligt styrningsbrevet visade det sig när den målsatta vaccinationstäckningen på 80 procent hade uppnåtts, att de ökade kontakterna och den samtidiga avvecklingen av begränsningarna resulterade i en ond cirkel där smittan spred sig i mycket stor omfattning och mycket snabbt bland ovaccinerade personer. Den utvecklingen har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. I och med de indirekta konsekvenserna kan smittspridningen i fortsättningen också i betydande grad påverka människors möjligheter att delta och vara verksamma och därmed försvåra målet att hålla samhället öppet. Man har ännu inte tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om det ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver ytterligare åtgärder för att minska antalet smittor och bromsa epidemin.

Enligt styrningsbrevet är de väsentliga målen med att införa ytterligare åtgärder:

1. Skydda befolkningens hälsa och välfärd och särskilt riskgrupper för allvarlig coronavirusinfektion.
2. Trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga, särskilt på vårdavdelningarna inom intensivvården och den specialiserade sjukvården

3. Genomföra vaccinationsprogrammet (1:a, 2:a och 3:e dosen) för att få ett mer omfattande vaccinationsskydd bland befolkningen både mot infektioner och allvarliga former av sjukdomen

Enligt styrningen är syftet således att inom ramen för den gällande lagstiftningen på ett omfattande sätt vidta ytterligare åtgärder för att bromsa epidemin och trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga. Genom att ta i bruk de åtgärder som ingår i mekanismen strävar man efter att minska kontakterna effektivt för en viss tid i de områden där epidemin är värst. Huvudregeln när man bestämmer när och var begränsningsåtgärderna ska införas är att det görs en bedömning och fattas beslut om detta åtminstone på sjukvårdsdistriktsnivå och att begränsningsåtgärderna används tillräckligt länge för att ha garanterad effekt på epidemiläget. Vissa åtgärder kan behöva genomföras på specialupptagningsområdesnivå, om en av grunderna för åtgärderna är att trygga kapaciteten inom den specialiserade sjukvården. Som grund och stöd för riktandet av åtgärderna används definitionen av område med samhällsspridning.

Enligt ministeriets styrning ska de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och enligt bedömningen vidta bland andra följande åtgärder:

- Om villkoren uppfylls ska områdena genom beslut enligt 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och enligt hela tillämpningsområdet för dem begränsa ordnandet av offentliga tillställningar och användningen av utrymmen även vad gäller evenemang, utrymmen och verksamheter med låg risk,
- om villkoren uppfylls ska meddelas ett totalförbud mot ordnande av offentliga tillställningar med hög och måttlig risk enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar och
- om villkoren uppfylls ett totalförbud mot användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar, särskilt utrymmen där risken är hög eller måttlig.

Ministeriets styrning är inte juridiskt bindande, utan myndigheterna fattar besluten själva. De villkor för tillämpning som särskilt anges i lagen ska alltid iakttas. Vid beslutsprövningen och beslutsfattandet ska principen om att prioritera barnets bästa beaktas så att de åtgärder som är avsedda för att förhindra smittspridning i första hand ska riktas till vuxna och så lite som möjligt inverka negativt på barn. Samtidigt ska man också beakta att principen också förpliktar att aktivt vidta sådana skyddsåtgärder som förhindrar och minskar epidemins negativa konsekvenser för barn.

Enligt social- och hälsovårdsministeriet ska restriktionerna bedömas genom en epidemiologisk, social och ekonomisk konsekvenshelhet. Nödvändighet innebär att det fastställda syftet och målet inte kan uppnås utan att restriktionsåtgärden i fråga tillämpas som en del av åtgärdshelheten. Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärderna och åtgärdshelheterna ska vara i rätt proportion till det uppsatta målet och på så sätt ska restriktionernas övergripande fördelar när det gäller att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna vara större än de negativa konsekvenserna vad gäller tillgodoseendet av andra rättigheter. Den målnivå som ställs för detta syfte är dels en rättslig prövning av skyldigheten att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och av annan lagstiftning, dels ett värdebaserat val. Dessa båda styrs av den information som erhålls genom konsekvensbedömningen.

I styrningsbrevet anges att det i och med att epidemiläget har försämrats avsevärt igen så att det på ett betydande sätt ökar risken för att viruset sprids okontrollerat i samhället, och då behovet av välfärdstjänster ökar betydligt och liv och hälsa äventyras, ska en strategi tas i bruk som gör det möjligt att införa sådana regionala och nationella omfattande restriktioner som användes tidigare. Tyngdpunkten vad gäller de rättsobjekt som bör skyddas förskjuts och man återgår till en omfattande pandemibekämpning. Även i detta avseende är det viktigt att informera de målgrupper som ska skyddas om de risker som smittan medför, liksom även att informera om skyddsåtgärdernas effekt. Detta påverkar såväl i vilken grad de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att dessa grupper skyddas som med vilka metoder de ska

skyddas. Särskild uppmärksamhet ska även fästas vid de nämnda befolkningsgruppernas övergripande välfärd och tillgodoseendet av andra grundläggande fri- och rättigheter. Det bör noteras att det bland dem som är i behov av skydd finns sårbara befolkningsgrupper och människor vars välfärd tryggas genom särskilda rättsliga skyldigheter (barnkonventionen, funktionsrättskonventionen).

Liv och hälsa och den övergripande välfärden har en mycket stark ställning i vårt system med grundläggande fri- och rättigheter. Genom att införa effektiva åtgärder i rätt tid kan man dessutom minska behovet av långvariga restriktioner. När behovet av att införa åtgärderna bedöms i samband med det regionala beslutsfattandet bör varje fall bedömas med beaktande av hur tidpunkten och det sätt på vilket åtgärderna riktas kan minska skadeverkningarna och hur åtgärderna bör riktas för att säkerställa att nyttan är större än de negativa konsekvenserna.

Social- och hälsovårdsministeriet kompletterar med styrbrevet *Precisering av ministeriets rekommendationer om användningen av nödbromsmekanismen (VN/21/2022)* de rekommendationer ministeriet gav 3.1.2022 gällande offentliga tillställningar. I brevet sägs det att till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas områdena vid prövningen av åtgärderna att beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.

Social- och hälsovårdsministeriet har med sitt styrbrev 11.1.2022 *Ytterligare åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen (VN/560/2022)* gjort ändringar i de rekommendationer av anvisande karaktär i fråga om offentliga tillställningar och kund- och deltagarlokaler som ministeriet gav kommuner, samkommuner och regionförvaltningsverk den 22 december 2021.

Enligt ministeriets styrning ska alla de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och vid behov införa följande åtgärder i nödbromsmekanismen för att effektivisera smittbekämpningen:

- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som genom beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) helt förbjuder ordnande av offentliga tillställningar i alla riskklasser. Till den del det är nödvändigt att begränsa sådana offentliga tillställningar som ordnas utomhus, uppmanas i enlighet med ministeriets styrningsbrev av den 3 januari 2022 (VN/21/2022) dock att områdena vid prövningen av åtgärderna ska beakta möjligheterna att förebygga smitta genom de krav som gäller deltagarnas placering. I det rådande läget finns det skäl att till exempel bedöma om det är möjligt att förebygga smitta i tillräcklig grad genom kraven om att undvika närkontakt.
- Det ska införas en restriktion, om villkoren uppfylls, som i alla riskklasser helt förbjuder användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).
- Om det bedöms vara nödvändigt ska det meddelas att antalet passagerare ska begränsas i enlighet med 58 f § i lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021).

På grund av det svåra epidemiläget styrs och rekommenderas smittskyddsmyndigheterna att bedöma och vid behov införa de ovannämnda begränsningarna för lokaler inomhus även för hobbyverksamhet för barn och unga. Vid bedömningen ombeds myndigheterna dock beakta att restriktioner som berör barn och unga alltid ska tas i bruk i sista hand. Ministeriets rekommendationer av anvisande karaktär av den 22 december 2021 ändras inte i övrigt.

Det nationella epidemiologiska läget

Den nationella lägesbilden av coronaepidemin uppdateras varje vecka på Institutet för hälsa och välfärds (THL) webbplats. THL:s omfattande uppföljningsrapport publiceras varannan vecka på torsdagar på webbsidan Hybridstrategins uppföljningsrapport.

Enligt ett pressmeddelande av social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd den 13 januari 2022 rapporterades det i Finland under vecka 1 nästan 53 600 nya coronavirusfall jämfört med cirka 42 100 nya fall den föregående veckan. Smittor konstateras också bland dem som är vaccinerade. Behovet av vård på bäddavdelningar inom den specialiserade sjukvården har ökat betydligt, medan belastningen på intensivvården har varit stor men förhållandevis oförändrad. Vaccinerna ger fortfarande ett bra skydd mot allvarliga symtom.

Under de senaste fjorton dygnen (27.12.2021-9.1.2022) har det konstaterats 1721 nya smittfall per hundra tusen invånare. Under de två föregående veckorna rapporterades 629 nya smittfall per hundra tusen invånare. Antalet nya smittfall har således nästan trefaldigast jämfört med december. Det effektiva reproduktionstalet uppskattades den 12 januari 2022 vara 1.05–1.2 (sannolikhetsintervallet 90 %).

Den 12 januari vårdades sammanlagt 311 patienter på bäddavdelningar inom den specialiserade sjukvården jämfört med 239 patienter den 5 januari. Uppskattningsvis 20–25 procent av alla coronapatienter som får specialiserad sjukvård är på sjukhus huvudsakligen av någon annan orsak. Den 12 januari vårdades sammanlagt 59 patienter inom intensivvården, medan antalet uppgick till sammanlagt 47–58 under de föregående tre veckorna. Under vecka 1 togs det in sammanlagt 59 nya covid-19-patienter till intensivvårdsavdelningar jämfört med 36–40 per vecka under de föregående fyra veckorna.

Fram till den 12 januari 2022 har totalt 1 688 dödsfall till följd av covid-19 rapporterats till registret över smittsamma sjukdomar. Under de senaste fjorton dygnen (29.12.2021-12.1.2022) har det rapporterats sammanlagt 140 nya dödsfall, varav 78 procent har gällt personer över 70 år.

Det har rapporterats sammanlagt 523 omikronfall i Finland fram till den 12 januari 2022. Nu konstateras många smittor också bland dem som är vaccinerade, men antalet vaccinerade personer som vårdas på sjukhus har inte ökat i samma

utsträckning. Fram till den 12 januari 2022 har 88 procent av 12 år fyllda och äldre i Finland fått åtminstone den första vaccindosen, 84,3 procent åtminstone två vaccindoser och 32,9 procent tre vaccindoser. Den tredje vaccindosen rekommenderas särskilt personer som fyllt 60 år och personer som hör till en riskgrupp.

Jämfört med veckan innan (5.01.2021) har vaccinationstäckningen av den första dosen ökat med 0,5 procentenheter, täckningen av den andra dosen med 0,4 procentenheter och av den tredje dosen med 7,2 procentenheter.

Det tas fortfarande ett stort antal coronatester, och de positiva testresultaten har ökat. Under vecka 1 togs det cirka 190 000 tester, och 30 procent av alla testresultat var positiva. Den föregående veckan var andelen positiva testresultat 25 procent.

Kriterierna för samhällsspridning uppfylls fortfarande i hela Finland.

Muterade virus

På Institutet för hälsa och välfärds webbplats konstateras att det är typiskt för virus att de hela tiden muterar. Det gäller också coronaviruset, SARS-CoV-2. När virusen förökar sig uppstår det förändringar, dvs. mutationer, i deras arvs massa. Mutationer är en del av virusens naturliga evolutionsprocess och sker ofta i de strukturer av viruspartikeln som kommer i kontakt med värdcellsmiljön. Virus med mutationer som gör att de skiljer sig i egenskaper från tidigare cirkulerande virusstammar kallas virusvarianter.

Omikronvarianten (B.1.1.529) observerades första gången i november 2021 i Botswana, Sydafrika och Hongkong, där varianten konstaterades hos en passagerare från Sydafrika. Varianten avviker avsevärt från de övriga coronavirusstammarna, eftersom 26–32 mutationer har observerats i dess spikeprotein.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd har Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC i sin riskbedömning den 26 november 2021 konstaterat att omikronvarianten utgör ett betydande eller mycket betydande hälsohot för medborgare i EU/EEA-länderna.

THL påminner om att de epidemiologiska uppgifterna om den nya virusvarianten fortfarande är mycket preliminär. Situationen kommer sannolikt att förändras mycket snabbt i takt med att mera uppgifter från olika länder. För närvarande genomförs ytterligare undersökningar av omikronvarianten. I undersökningarna bedöms om virusvarianten sprider sig lättare än andra, utreds om varianten kan kringgå det skydd som coronavirusvaccinerna och en tidigare genomliden coronavirusinfektion ger samlas in information om den sjukdom omikronvarianten orsakar utreds om sjukdomen som orsakas av omikronvarianten till sina symtom och sin svårighetsgrad avviker från coronasjukdomen som orsakas av andra varianter. I Finland intensifieras uppföljningen av varianterna bl.a. genom undersökning av prover som tagits vid gränsen. Misstänkta fall av omikronvarianten säkerställs genom sekvensering vilket kan ta flera dagar.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har 27.11.2021 utfärdat ett styrningsbrev om åtgärder enligt lagen om smittsamma sjukdomar för de resenärer som har vistats i länder där spridning av virusvarianten B.1.1.529 har konstaterats.

Enligt styrningsbrevet har det i Sydafrika och Botswana upptäckts en ny virusvariant, B.1.1.529, med flera mutationer i arvsmassan lokaliserade till virusets spikeprotein. På grund av mutationerna befarar man att viruset kan spridas effektivare än tidigare varianter och eventuellt leda till sjukdomsfall även bland personer som redan haft infektionen eller som är fullvaccinerade. Man vet inte ännu huruvida den nya virusvarianten orsakar allvarligare former av sjukdomen eller ökar dödlighetsrisken.

Enligt styrningsbrevet har både EU och WHO:s expertgrupp (Technical Advisory Group on SARS- CoV2 Virus Evolution TAG-BE) på sina möten 26.11.2021 definierat virusvarianten B.1.1.529 som en oroväckande virusvariant (Variant of Concern). EU-länderna har 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) med ett gemensamt beslut och baserat på rådets rekommendation (Council Recommendation 2020/912) beslutat att aktivera nödbromsmekanismen för hälsosäkerheten vid gränserna.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att den nya virusvarianten B.1.1.529 utgör en betydande risk för att befolkningens hälsa och välfärd ska äventyras, för att

vaccinationsskyddet ska blir otillräckligt och att epidemiläget väsentligt ska försämrats. Eftersom närmare forskningsdata fortfarande saknas bör man i enlighet med försiktighetsprincipen bemöta det hot som virusvarianten utgör genom effektiva åtgärder med vilka man strävar efter att identifiera alla personer som kan vara infekterade med virusvarianten, förhindra eventuell fortsatt smittspridning och på så sätt förhindra spridning av den sjukdom som varianten orsakar.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds utlåtande 20.12.2021 om användningen av nödbromsmekanismen (THL/6517/4.00.00/2021) är omikronvarianten, enligt nuvarande uppgifter, mer smittsam än de tidigare varianterna. Det antas att varianten förökar sig mer än tidigare i luftrören, vilket torde bidra till att viruset sprids i betydande grad t.ex. via hosta. Vaccinen förhindrar fortsättningsvis spridningen även av omikronvarianten, men det behövs sannolikt fler s.k. neutraliserande antikroppar som produceras av kroppen än tidigare för att förhindra spridningen. Ett fullständigt skydd mot infektioner uppnås inte ens med en tredje dos vaccin. Skyddet antas vara ca 80 % under 1–2 månader efter det tredje vaccinet och därefter minska inom några månader.

På Institutet för hälsa och välfärds webbsida, som uppdaterades 30.12.2021, konstateras det att den globala spridningen av omikron är mycket stor. I många länder har omikronvarianten redan konstaterats vara den vanligaste coronavirusvarianten som ligger bakom coronasmittor. Omikronvirusvarianten har spridits i stor utsträckning även i Finland.

Det epidemiologiska läget i Vasa sjukvårdsdistrikt och erhållna sakkunnigutlåtanden

Områdena ger regelbundet under ledning av sjukvårdsdistrikten sina egna helhetsutlåtanden om det epidemiologiska läget. Vasa sjukvårdsdistrikt har varit i epidemins samhällsspridningsfas sedan 23.8.2021 (från och med 15.11 område med samhällsspridning).

Österbottens coronasamordningsgrupp konstaterade på sina möten 4.1.2022 och 7.1.2022 att alla kriterier för ett område med samhällsspridning fortfarande uppfylls

och beslutade att förlänga de rekommendationer som gäller i området samt föreslog att regionförvaltningsverket fattar ett beslut enligt paragraf 58 g i lagen om smittsamma sjukdomar om begränsning av användning av utrymmen under två veckors tid i hela sjukvårdsdistriktet.

Enligt uppgifter från Österbottens välfärdsområde 11.1.2022 är incidensen av smittfall i området hög och har ökat snabbt under de två föregående veckorna. Vecka 2 i januari konstaterades 1941 nya smittfall och veckan innan 1043. Incidensen över 14 dygn har i området stigit till nivån 1828 / 100 000 invånare, medan motsvarande siffra veckan innan var 895. Smittkedjornas identifierbarhet har avsevärt försämrats och försenats. Andelen positiva coronatest har stigit till ungefär 22 - 25 %. Behovet av sjukhusvård har ökat. För närvarande vårdas ett tiotal patienter i den specialiserade sjukvården på grund av covidinfektion och fyra av dem får intensivvård. På grund av personalresurserna som smittspårningen och vaccineringarna förutsätter är primärvården överbelastad i området. Man är rädd att covidsmittor kommer att leda till att personalsituationen försämras inom både primärvården och den specialiserade sjukvården.

Vasa sjukvårdsdistrikt har i sitt utlåtande till regionförvaltningsverket 28.12.2021 samt i kompletterande utlåtanden 30.12.2021, 12.1.2022 och 17.1.2022 bedömt att det är nödvändigt att införa en regional restriktion enligt paragraf 58 g i lagen om smittsamma sjukdomar.

Sjukvårdsdistriktet har i sina utlåtanden beskrivit regionens epidemiologiska läge, belastningen på hälso- och sjukvården och gett en bedömning av de nödvändiga regionala restriktioner som krävs för att hantera epidemin. Regionförvaltningsverket har fått ett utlåtande daterat 12.1.2022 där Vasa sjukvårdsdistrikt har gett en expertbedömning av huruvida kriterierna för ett beslut enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls.

Enligt Vasa sjukvårdsdistrikts utlåtande ligger smittspårningen kraftigt efter särskilt i mellersta och norra området, smittspårningen har en fördröjning på sju dygn. I den

södra delen av välfärdsområdet är smittspårningen fortfarande 80 % och smittfallen har börjat minska. Fördröjningen i smittspårningen begränsar det riskbaserade effektiva avbrytandet av smittkedjorna. Andelen positiva prov är 30,4 % / 7 dygn och 26,4 % / 14 dygn. Vid Vasa centralsjukhus finns 6 patienter som får vård på avdelning, 4 inom intensivvården. På bäddavdelningarna inom primärvården i Vasa vårdas 10 patienter på avdelning, och på bäddavdelningarna inom primärvården i Jakobstad 2 patienter.

Bland personer över 12 år har 88,2 % fått den första dosen vaccin, 85,4 % den andra dosen och 33,4 % den tredje dosen. Enligt sjukvårdsdistriktets utlåtande förekommer det en brist eller brister i den regionala vaccinationstäckningen eller i vaccinationstäckningen per befolkningsgrupp.

Sjukvårdsdistriktet konstaterade 17.1.2022 i kompletteringen till sitt utlåtande att det i området finns rikligt med smittkluster som medför en betydande sjukdomsrisk. Största delen hinner inte längre spåras på grund av det mycket stora antalet smittfall, dvs. med undantag för familje- och skolexponeringar är det inte möjligt att utföra ett effektivt spårningsarbete. Epidemin kan anses spridas okontrollerat. I sitt utlåtande 30.12.2021 har sjukvårdsdistriktet bedömt att om antalet smittfall ökar exponentiellt och omikronvarianten småningom blir dominerande i Österbotten är det säkert att även antalet patienter som kräver avdelningsvård och intensivvård kommer att öka kraftigt.

Enligt sjukvårdsdistriktets utlåtande konstateras det i sjukvårdsdistriktets område betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Dessutom bedöms antalet smittfall inom sjukvårdsdistriktets område enligt en sakkunnigbedömning leda till att behovet av sjukhusvård och intensivvård ökar i betydande grad, till att social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet eller omsorgen om klienter eller vården av patienter väsentligt äventyras eller till någon annan motsvarande överbelastning av social- och hälsovårdssystemet.

Enligt sjukvårdsdistriktet är det uppenbart att åtgärderna enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra åtgärder som redan har vidtagits inte kan anses vara tillräckliga på grund av en särskild spridningsrisk i anslutning till verksamheten. För att förhindra okontrollerad spridning av covid-19-epidemin är det nödvändigt att stänga utrymmen som avses i 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar. Ett beslut enligt 58 g § är nödvändigt för att förhindra okontrollerad spridning av covid-19-epidemin.

Vasa sjukvårdsdistrikt har i sitt utlåtande till regionförvaltningsverket 28.12.2021 samt i kompletterande utlåtanden 30.12.2021, 10.1.2022 och 17.1.2022 bedömt att det är nödvändigt att införa en regional restriktion enligt paragraf 58 g i lagen om smittsamma sjukdomar för användningen av följande utrymmen under två veckors tid:

- utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott,
- dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp.

I ovan nämnda utrymmen utgör enligt sjukvårdsdistriktets bedömning kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra, antalet personer som samtidigt befinner sig på plats eller deras placering i utrymmet i övrigt eller spridning av sjukdomen via ytor en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19 samt att det i verksamheten eller i de utrymmen som används för den föreligger en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Sjukvårdsdistriktets bedömning vad gäller utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott att all verksamhet där närkontakt uppstår avsevärt ökar risken för spridning av viruset genom aerosolspridning och även via kontaminerade ytor. Även gemensamma omklädningsituationer och motsvarande, där det ofta är trängsel, är risksituationer. I Österbotten har det under epidemin förekommit smittkedjor som

härstammat från lagsporter. Sjukvårdsdistriktet bedömer att risken är förhöjd i gruppträning eftersom deltagarna befinner sig i ett stängt utrymme och nära varandra under en lång tid.

Enligt sjukvårdsdistriktet bedöms dansplatser och körsång vara högrisktillställningar på grund av närkontakter och aerosolbildning. För dansplatsernas del ökar risken dessutom av att personerna inte känner varandra.

Sjukvårdsdistriktet bedömer att den fysiska närheten och den kraftiga aerosolbildningen i amatörteater och annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp ökar den särskilda risken för spridning av covid-19.

Enligt sjukvårdsdistriktets bedömning är det trots att utrymmena stängs dock möjligt att ordna ledd hobbyverksamhet för barn och unga som är födda 2003 eller senare. Om skolorna stängs bör läget utvärderas på nytt.

Restriktioner som för närvarande är i kraft inom Vasa sjukvårdsdistrikt genom beslut av regionförvaltningsverket

Inom Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands verksamhetsområde är följande beslut som regionförvaltningsverket fattat med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar i kraft när det här beslutet övervägdes:

LSSAVI/20402/2021 beslut 31.12.2021 gällande kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt: ett förordnande enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förbjuder offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus med fler än 10 personer under tiden 3.1–31.1.2022.

LSSAVI/38/2022 beslut 4.1.2022 gällande kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt: förordnande enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar om förutsättningar för användning av utrymmen under tiden 7.1–31.1.2022.

I området gäller även av statsrådet införda restriktioner som rör förplägnadsverksamhet och rekommendationer som Österbottens coronasamordningsgrupp fattat beslut om: bl.a. rekommendation om distansarbete, stark munskyddsrekommendation för över 12-åringar och rekommendation om att pausa hobbyverksamheten i grupp för vuxna och minska vuxnas sociala kontakter under tiden 10–23.1.2022.

Slutsats

Vad gäller den rättsliga lägesbedömningen enligt handlingsplanen för hybridstrategin konstaterar regionförvaltningsverket att lagen om smittsamma sjukdomar förutsätter att myndigheterna vidtar omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder. Myndighetsåtgärderna ska vara snabba och förutspå situationen. Införandet av restriktioner kräver en helhetsbedömning där besluten vägs i förhållande till sina epidemiologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser samt i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna. I grundlagens 19 § 3 moment åläggs det allmänna en skyldighet att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Dessutom ska det allmänna i enlighet med 7 § i grundlagen trygga vars och ens rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. De grundläggande fri- och rättigheternas allmänna begränsningsförutsättningar styr omfattningen av och innehållet i restriktionerna. Kraven på restriktionernas godtagbarhet och proportionalitet samt restriktionernas exakthet och precision samt lagstiftning till den del det är fråga om begränsning av frihet är väsentliga.

Regionförvaltningsverket konstaterar att den nödvändighetsbedömning som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar är en helhetsprövning där enbart incidensen

av covid-19 eller någon annan enskild faktor inte kan ges avgörande betydelse. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet. Enligt den erhållna redogörelsen har myndigheternas rekommendationer och restriktioner som gäller inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt inte varit tillräckliga för att bromsa spridningen av epidemin eller trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet och kontrollera epidemin. Följaktligen äventyras en god vård av patienterna och vårdpersonalens arbetsförmåga. Enligt sjukvårdsdistriktet förekommer en omfattande spridning av omikronvarianten inom Vasa sjukvårdsdistrikt. Enligt Institutet för hälsa och välfärd har Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC i sin riskbedömning den 26 november 2021 konstaterat att omikronvarianten utgör ett betydande eller mycket betydande hälsohot för medborgare i EU/EEA-länderna.

Med det här beslutet begränsas verksamheten endast till den del det enligt sakkunnigbedömningarna och erhållen styrning är nödvändigt. Styrningen av social- och hälsovårdsministeriet 22.12.2021, 3.1.2022 och 11.1.2022 har avsevärt ändrat bedömningen av hur restriktionerna ska inriktas. I enlighet med handlingsplanen för hybridstrategin är åtgärderna för bekämpningen av epidemin mer begränsade än tidigare både med avseende på föremål, innehåll, varaktighet och område och de riktas och prioriteras enligt riskpotentialen för föremålet som ska begränsas. I och med de nya anvisningarna är syftet att övergå till de regionala och nationella mer omfattande restriktionsmöjligheter som tidigare varit i bruk. Då ändras även tyngdpunkten för de rättsliga intressena som ska skyddas. I nödvändighetsprövningen har regionförvaltningsverket även beaktat de samhällsliga konsekvenserna av restriktionen samt linjedragningen enligt den nationella hybridstrategin som anger att begränsningsåtgärder endast ska vidtas om den totala nyttan av dem överskrider nackdelarna.

Användning av utrymmen:

Enligt 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar kan regionförvaltningsverket, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 d § och andra

åtgärder som redan har vidtagits inte kan anses vara tillräckliga på grund av en särskild spridningsrisk i anslutning till verksamheten och om det när de kriterier som anges i 2 momentet uppfylls är nödvändigt för att förhindra en okontrollerad spridning av covid-19-epidemin, meddela ett sådant beslut som förpliktar alla aktörer som utövar i 4 momentet avsedd verksamhet och disponerar över utrymmen, enligt vilket sådana utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska stängas för kunder och deltagare. Enligt utlåtandet av Vasa sjukvårdsdistrikt har spridningen av covid-19-epidemin och den höga belastningen på hälso- och sjukvården fortsatt trots de i det här beslutet tidigare nämnda restaurangrestriktionerna av statsrådet, kraven enligt 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och restriktionsbeslut enligt 58 § och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar samt myndigheternas övriga åtgärder. Sjukvårdsdistriktet har bedömt att det epidemiologiska läget kommer att försämrats ytterligare och behovet av sjukhus- och intensivvård att öka. Sjukvårdsdistriktet har bedömt att ett beslut enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar är nödvändigt för att förhindra okontrollerad spridning av covid-19-epidemin.

I sjukvårdsdistriktets område konstateras det betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Dessutom bedöms antalet smittfall inom sjukvårdsdistriktets område enligt en sakkunnigbedömning leda till att behovet av sjukhusvård och intensivvård ökar i betydande grad, till att social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet eller omsorgen om klienter eller vården av patienter väsentligt äventyras eller till någon annan motsvarande överbelastning av social- och hälsovårdssystemet. När det här beslutet fattades har hänsyn tagits till känd sakkunskap om huruvida kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra, antalet personer som samtidigt befinner sig på plats eller deras placering i utrymmet i övrigt eller spridning av sjukdomen via ytor utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, samt till om det i verksamheten eller i de utrymmen som används för den finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Med beaktande av det ovan nämnda riksomfattande epidemiologiska läget och den riksomfattande styrning som getts med anledning av det, de rekommendationer som Institutet för hälsa och välfärd och sjukvårdsdistriktet har gett i egenskap av sakkunniga samt sjukvårdsdistriktets sakkunnigbedömning av det epidemiologiska läget i distriktet och hur det kommer att utvecklas inom den närmaste tiden samt de aktuella restriktioner och åtgärder som är i kraft i sjukvårdsdistriktet anser Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland att det för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids är nödvändigt att förordna att de i det här beslutet nämnda utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse som avses i 58 g 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar och som finns inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt ska stängas för kunder och deltagare till den del utrymmena används för sådan verksamhet som avses i 58 g § 4 momentet.

Utrymmena som enligt det här beslutet måste hållas stängda kan emellertid användas för ledd hobbyverksamhet för barn som är födda år 2003 eller senare. Även hobbyverksamheten för barn och unga omfattas emellertid av regionförvaltningsverkets förordnande enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar som är i kraft inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. Ovan nämnda utrymmen kan dessutom användas för att tillhandahålla lagstadgade tjänster.

Det här beslutet förpliktar alla aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i 58 g § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar i följande utrymmen enligt 58 g § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt
- 3) dansställen och utrymmen som används för körsång, amatörteater och annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp.

Med verksamhet enligt 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar avses sådan idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten och nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten. Denna verksamhet anses vara verksamhet som utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19.

Detta beslut gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Regionförvaltningsverkets beslut enligt 58 g § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan gälla för högst två veckor.

På basis av ovan är det här beslutet nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids i Vasa sjukvårdsdistrikts kommuner. Om det epidemiologiska läget i regionen eller den riksomfattande bedömningen av behovet av restriktioner väsentligt förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av det här beslutet att stänga utrymmen medan beslutet fortfarande är i kraft.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 1, 8, 58 c, 58 d, 58 g, 58 h, 59 a-c och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 och 5 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar får detta beslut överklagas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besvärsanvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs detta beslut omedelbart trots eventuellt överklagande.

YTTERLIGARE INFORMATION

Regionförvaltningsverkets kundservice (mån-fre klockan 10–15): tfn 0295 016 780. Ytterligare information ges vid behov av jurist Tanja Pietiläinen tfn 0295 018 450 (växeln).

överdirektör

Marko Pukkinen

jurist

Tanja Pietiläinen

BILAGOR

Förteckning över de kommuner där beslutet gäller

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland till och med den 3 februari 2022. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbplats rfv.fi.

Delfåendet av beslutet anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbplats.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna inom Vasa sjukvårdsdistrikt

Miljö- och hälsoskyddets tillsynsenheter i regionen

Vasa sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Österbotten

Österbottens räddningsverk

Räddningsverken i Mellersta Österbotten och Jakobstad

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avgiftsfritt